

Kommunstyrelsen

Internkontrollplan för kommunstyrelsen 2021

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår att kommunstyrelsen antar föreslagen internkontrollplan för 2021 enligt bilaga 1 till tjänsteskrivelsen den 2 december 2021.

Sammanfattning

Kommunfullmäktige antog under hösten 2020 ett nytt reglemente för intern kontroll. Av det nya reglementet för intern kontroll framgår att den interna kontrollen ska bygga på en genomförd riskanalys. En riskanalys handlar om att identifiera interna och externa risker som kommunen riskerar att utsättas för. Till analysen hör också att kvantifiera hur stor sannolikhet det är att identifierad risk inträffar samt konsekvenserna för kommunen. Riskanalysen ska sedan ligga till grund för den internkontrollplan som tas fram inom respektive nämnd.

Kommunledningsgruppen har genomfört en riskanalys inom kommunstyrelsens ansvarsområde. Riskanalysen utgör underlag för 2021 års internkontrollplan som föreslås för kommunstyrelsen.

Ärendet

Intern kontroll utifrån nytt reglemente

Av kommunallagen följer att varje nämnd och styrelse ska ha en tillräcklig intern kontroll i sin verksamhet. Vad i som ligger i kommunallagens krav på ”tillräcklig intern kontroll” är till stor del upp till respektive kommun att bedöma. I korthet kan sägas att intern kontroll handlar om att på en rimlig nivå säkerställa:

- att verksamheten lever upp till målen kvalitativt och är kostnadseffektiv,
- att informationen om verksamheten och om den finansiella rapporteringen är ändamålsenlig, tillförlitlig och tillräcklig,
- att tillämpliga lagar, föreskrifter och styrande dokument följs samt att möjliga risker inringas, bedöms och förebyggs.

Kommunfullmäktige antog under hösten 2020 ett nytt reglemente för intern kontroll (KFKS 2020/444).

Av det nya reglementet för intern kontroll framgår att den interna kontrollen ska bygga på en genomförd riskanalys. En riskanalys handlar om att identifiera interna och externa risker som kommunen riskerar att utsättas för. Till analysen hör också att kvantifiera hur stor sannolikhet det är att identifierad risk inträffar samt konsekvenserna för kommunen. Riskanalysen ska sedan ligga till grund för den internkontrollplan som tas fram inom respektive nämnd.

Tidplan

- Steg 1. Riskanalys genomförs inom nämndens ansvarsområde (september - november)
- Steg 2. Riskanalysen utgör underlag för ny internkontrollplan som antas i samband med nämndens internbudget
- Steg 3. Uppföljning av förra årets internkontrollplan (januari-februari)
- Steg 4 Nämndernas uppföljning rapporteras till kommunstyrelsen (mars).

Det är av stor vikt att den interna kontrollen bygger på en genomförd riskanalys. En riskanalys handlar om att identifiera interna och externa risker som kommunen riskerar att utsättas för. Till analysen hör också att kvantifiera hur stor sannolikhet det är att identifierad risk inträffar samt konsekvenserna för kommunen. Riskanalysen ska sedan ligga till grund för den internkontrollplan som tas fram inom respektive nämnd. Även om en del nämnder redan genomför riskanalyser så finns goda skäl till att särskilt reglera detta i reglementet. Genom att reglera detta särskilt i reglementena bygger alla nämnders interna kontroll på samma förutsättningar.

Tidigare har internkontrollplanen utgjort en bilaga till ärendet om internbudget för kommunstyrelsen. Numera utgör internkontrollplanen istället ett eget ärende vilket ligger i linje med det nya reglementet för intern kontroll.

Lagförslag om en ny lag för att skydda visselblåsare

Som nämnts ovan utgör den interna kontrollen en viktig del i arbetet med att förebygga att skattemedel används i strid mot lagstiftning eller kommunala mål. Med den interna kontrollen som verktyg kan exempelvis risker för oegentligheter identifieras inom olika områden och utifrån åtgärder och kontroller kan riskerna för oegentligheter minimeras. Ett närliggande verktyg för att identifiera oegentligheter utgörs av så kallade visselblåsarfunktioner. Även om en visselblåsarfunktion inte ingår i den interna kontrollen så utgör de olika verktyg för att komma åt bland annat oegentligheter. I sammanhanget kan det därför noteras att regeringen utrett hur EU:s direktiv om skydd för visselblåsare (så kallade visselblåsarlag) ska införlivas i svensk lag (SOU 2020:38; Ökad trygghet för visselblåsare). Utifrån lagförslaget föreslås en ny svensk visselblåsarlag.



I korthet innebär den föreslagna lagstiftningen att det ställs krav på säkra och tillgängliga rapporteringskanaler samt att mottagna rapporter ska hanteras av särskilt utsedda personer/enheter som är oberoende och självständiga. Tystnadsplikt ska gälla för visselblåsarens eller inblandades identitet och det ska även finnas särskilt utsedda myndigheter som tillhandahåller externa rapporteringskanaler. För arbetsgivare med fler än 50 anställda föreslås kraven tillämpas från och med den 1 juli 2022. Stadsledningskontoret utreder just nu hur kommunens redan befintliga strukturer kan utvecklas för att ligga linje med den kommande lagstiftningen.

Genomförd riskanalys och föreslagen internkontrollplan

Stadsdirektörens ledningsgrupp har genomfört en gemensam riskanalys för att identifiera interna och externa risker inom kommunstyrelsens ansvarsområde. Föregående års internkontrollplan har även utgjort ett underlag vid riskanalysen.

I riskanalysen framkom nedan risker. Riskerna har sedan skattats i en riskmatris utifrån allvarlighetsgrad. Utifrån identifierade risker har ett förslag på internkontrollplan tagits fram där metoderna för uppföljning av de identifierade riskerna anges samt ansvar och frekvens för uppföljning.

Identifierade risker:

- Bristande styrning och ledning i projekt
- Allvarliga brister i anläggningar
- Allvarliga brister i leverans av välfärds-tjänster
- Förtroendeskadligt agerande
- Brister i inköps- och avtalshantering
- Kompetensförsörjning
- Avbrott i digitala system
- Bristande informationssäkerhet
- Bristande attestrutiner
- Direktupphandlingar

Som framgår ovan utgår den föreslagna internkontrollplanen från riskanalysen. Det innebär dock inte att kommunen inte följer upp övriga områden inom kommunstyrelsens ansvarsområden. Systematisk uppföljning är en del av den löpande verksamheten och den uppföljningen/utvärderingen förändras inte av att det aktuella området inte omfattas av internkontrollplanen.

Ekonomiska konsekvenser

Intern kontroll handlar ytterst om att säkerställa att de av kommunfullmäktige ställda övergripande målen uppfylls. Intern kontroll är ett verktyg för att styra ekonomin och verksamheten mot avsedda mål. En utveckling av den interna kontrollen ger därför goda förutsättningar för positiva ekonomiska konsekvenser såsom exempelvis maximal nytta för kommunens skattemedel.

Konsekvenser för barn

En fungerande intern kontroll säkerställer bland annat att kommunen följer lagar, föreskrifter och kommunens styrande dokument. Med hjälp av den interna kontrollen kan därför bland annat kommunen följa upp hur olika verksamheter lever upp till kraven i barnkonventionen och på så sätt säkerställa barns rättigheter. En öppen och transparent intern kontroll utgör även viktig del ur demokratisk aspekt vilket ger bland annat barn och unga insyn i kommunens verksamhet. Utifrån insyn skapas möjlighet att påverka vilket utgör en grundstomme i barnkonventionen.

Bilagor

1. Förslag på internkontrollplan för kommunstyrelsen 2021
2. Riskanalys för kommunstyrelsen

Lena Dahlstedt
Stadsdirektör
Stadsledningskontoret

Mats Bohman
Trafik- och fastighetsdirektör
Stadsledningskontoret

Sidrah Schaidler
Stadsjurist
Stadsledningskontoret

Anneli Sagnérius
Kommunjurist
Juridik- och kanslienheten